ڕێکارەکانی جێبەجێکردنی پێواژۆی بۆلۆنیا لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان

لەبەر ڕۆشنایی مادەی دووەم برگەی (دوو) لە یاسای ژمارە (10)ی ساڵی 2008 (یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی) ، هەروەها لە پێناو بەرژەوەندی گشتی و لەبەر ڕۆشنایی ڕاسپاردەکانی یەکەمین کۆنفرانسی- (بۆلۆنیا پرۆسێس) لە هەرێمی کوردستان و گفتوگۆکانی لێژنەی زانستی کۆنفرانس بە بەشداری نوێنەرانی سەرجەم زانکۆکانی کوردستان ئەم ڕێکارە دارێژرا .

بەشی یەکەم
پێناسەکان

مادەی یەکەم: ئەو زاراوانەی ڕێکارەدا بەکارهاتوون ماناکانیان بەم شێوازەی لای خوارەوەیە:

1. وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی : ئاماژەیە بە وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی حکومەتی هەرێمی کوردستان - عێراق.
2. قوتابی/خوێندکار (Student): ئاماژە بەو قوتابی/خوێندکارەی کە خۆی لە پرۆگرامێکی خوێندن لە زانکۆدا تۆمار کردبێت.
3. یەکەی خوێندن (کرێدیت) (European Credit Transfer System (ECTS)): ئاماژەیە بە ئامرازێک بۆ کۆکردنەوە و گواستنەوەی یەکەکانی خوێندن لەسەر بنەمای کاتەکانی کۆشش و وانە خوێندن و ئاکامەکانی پرۆسەی خوێندن دیاری دەکرێت.
4. ئاکامەکانی فێربوون (Learning Outcomes): بریتییە لە کۆی ئەو زانیاریی و تێگەیشتن و کارامەییانەی کە قوتابی/خوێندکار لە پاش تەواوکردنی پرۆسەیەکی خوێندن بە سەرکەوتوویی بەدەستیان دەهێنێت.
5. هەڵسەنگاندن (Assessment): بریتییە لە کۆمەڵێک شێواز و میتۆدی جۆراوجۆر وەک تاقیکردنەوەی نووسراو، زارەکی یاخود نووسراو، پرۆژە، توانا و کارامەیی، پرێزنتەیشن ....هتد، کە بەکار دێن بە مەبەستی هەڵسەنگاندنی ئاستی بەرەوپێشچوونی قوتابیان/خوێندکاران و دڵنیایی دەدەن دەربارەی بەدەستهێنانی ئاکامەکانی فێربوونی بابەتێکی دیاریکراو.
6. هەوڵ (Attempt): ئاماژەیە بە ئەو تاقیکردنەوانەی کۆتایی وەرز کە قوتابی/خوێندکار دووبارەی دەکاتەوە.
7. مۆدیوول (Module): ئاماژە بە هەر وانەیەك دەکات، کە کۆدێك و ژمارەیێکی کرێدیتی بۆی تەرخانکراوە لە ناو پرۆگرامێکی ئەکادیمیدا.
8. پاشگەزبوونەوە لە مۆدیوول (Module Withdrawal): ئاماژە بە پاشگەزبوونەوەی قوتابی/خوێندکار لە هەر مۆدیوولێك دەکات.

9. ئـاڵوگۆڕکـردنی مـۆدیوول (Module Replacement): ئـامـاژەیە بەو مۆدیوولانەی، کـە بۆ قوتابی/خوێندکار لە کاتی تۆمارکردنی کۆرس ئاڵوگۆڕی پێدەکرێت.
10. دورخســـتنەوە لە مۆدیوول (Module Drop): ئاماژەیە بە دورخســـتنەوەی قوتابی/خوێندکار لە تاقیکردنەوەی کۆتایی مۆدیوولێک.
11. دووبـارە وەرگـرتـنەوەی مـۆدیـوول (Module Retake): ئـامـاژەیە بەو مـۆدیـوولانەی، کە قوتابی/خوێندکار پیویستە دووبارەی بکاتەوە.
12. دووبارەکردنەوەی تاقیکردنەوە (Exam Retake): ئاماژەیە بە دووبارە ئەنجامدانی تاقیکردنەوەی هەر مۆدیوولێک.
13. مۆدیوولی پێشـمەرج (Prerequisites): ئاماژەیە بە مۆدیوولە بەیەک بەسـتراوەکان لە پرۆگرامی خوێندن.
14. پێداویســـتیەکانی مۆدیوول (Module Requirements): ئاماژەیە بەو پێداویســـتیانەی، کە قوتابی/خوێندکار پێویســـتە جێبەجێی بکات بۆ ڕێگەپێدانی بە بەشـــداربونی لە تاقیکردنەوەی کۆتایی ئەو مۆدیوولە.
15. کرێدیتی بەدەستهێنراو (Credits Earned): ئاماژە بە سەرجەم ئەو کرێدیتانە دەکات، کە لەلایەن قوتابی/خوێندکارەوە کۆکراونەتەوە.
16. لیژنەی تـاقـیـکـردنەوە (Examination Committee): ئـامـاژەیە بەو لیژنەیەی، کە لەلایەن فاکەڵتی/کۆلێژەوە دەستنیشانکراوە بۆ ڕاپەڕاندنی کارەکانی پەیوەست بە تاقیکردنەوەکان.
17. تـاقیکردنەوەکـانی کۆتـایی (Final Examinations): ئـامـاژەیە بـەو تـاقیکردنەوەکـانە کە بو هەڵسەنگاندنی قوتابی/خوێندکار لە کۆتایی وەرز ئەنجامدەدرێن.
18. ماوەی بەردەوامبوونی ئاســـایی (Regular Duration): ئاماژەیە بە ژمارەی ئەو وەرزانەی، کە لە ڕێبەری خوێندن دیاریکراون و پێویستە قوتابی/خوێندکار لە خوێندنەکەیدا تەواوی بکات.
19. وەرزی ئاســـایی (Regular Semester): ئاماژەیە بە وەرزەکانی پایزە و بەهارە (بێجگە لە وەرزی هاوینە).
20. وەرزی سێ مانگ (Trimester): ئاماژەیە بەو وەرزەی کە ماوەکەی دارێژراوە بۆ 20 کرێدیت، واتا ساڵ بە سەر سێ وەرزی سێ مانگە لە جیاتی وەرزەکانی پایزە و بەهارە دابەش دەکرێت.
21. وەرزی هاوینە (Short Semester): ئاماژەیە بەو وەرزەی، کە لە پشوی هاوین بەڕێوە دەچێت.
22. کۆشـشی- قوتابی/خوێندکار (Student Workload): ئاماژەیە بە سـەرجەم کاتژمێرەکانی فێربوون، کە پەیوەستە بە چالاکییەکانی فێرکردن و فێربوون.
23. دورخسـتنەوە (Termination): ئاماژەیە بەو ڕێکارەی، کە بەرامبەر قوتابی/خوێندکارە دەگیرێتەبەر بە دورخستنەوەی لە پرۆسەی خوێندن.
24. پرۆگرام (Program): ئاماژەیە بە کۆمەڵێک پێکهاتەی خوێندن کە لەسەر بنەمای دەرئەنجامەکانی فێربوون دادەنرێن.

25.ڕێــڕەوی فـێربـوون (Learning Pathway): ئـامـاژەیە بە ڕێـڕەوی خـوێـنـدن، کە لەلایەن قوتابی/خوێندکارە دادەڕێژرێت بۆ گەیشتن بە دەرئەنجاماکانی فێربوون.

بەشی دووەم
چوارچێوەی بڕوانامەکان بەپێی پێواژۆی بۆلۆنیا

ماددەی دووەم : چوارچێوەی بنچینەیی پرۆســـەی خوێندنی باڵا لەســـەر بنەمای پێواژۆی بۆلۆنیا (Higher Education Framework)

یەکەم : چوارچێوەی بنچینەیی بریتیە لە ئاســتی بڕوانامەکانی خوێندنی باڵا لە زانکۆکانی هەرێمی کوردســتانی عێراق ، کە لە ســـەر بنەمای (ECTS) کرێدیتە و تێییدا پێناســـەی لێهاتوویی (Qualifications) لە ڕووی دەرەنجـامەکانی فێربوونەوە (Learning Outcomes) دیاریـدەکرێت. بە گشـــتی چوارچێوەی بنچینەیی خوێندنی باڵا لە زانکۆکانی هەرێمی کوردســـتان جگە لە زانکۆکانی پۆلیتەکنیک لە ســەر بنەمای چوارچێوەی گشـــتگیری خوێندنی باڵای وولاتانی ئەورووپی (Overarching Framework of Qualifications of the European Higher Education Area) دیاری دەکرێت بۆ هەر ئاستێکی خوێندن کە لە خشـتەی (1) خراوەتەڕوو، و بەم شیوەی خوارەوە دەبێت:

أ. ئاستی کورت مەودا (Short Cycle):

بە شێوەیەکی ئاسایی خوێندنی دبلۆمی (Diploma Degree) ECTS 120 کرێدیتە. دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی دبلۆمی لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

ب. ئاستی یەکەم (First Cycle):

بە شـێوەیەکی ئاسـایی خوێندنی بەکالۆرێۆس (Bachelor's Degree) کە پێک دێت لە (240) یەکەی (ECTS) جگە لەو بەشـانەی کە لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا دیاری دەکرێن و پێویسـتیان بە کرێدیتی زیاترە بۆ خوێندنی بەکالۆرێۆس. دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

ج. **ئاستی دووەم (Second Cycle):**خوێندنی دبلۆمی باڵا (Higher Diploma Degree) بە شێوەیەکی ئاســـایی پێک دێت لە (60) یەکەی (ECTS). دەرچوو لەم ئاســـتە بڕوانامەی دبلۆمی باڵا لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

د. **ئاسـتی دووەم (Second Cycle):**خوێندنی ماسـتەر (Master's Degree) بە شـێوەیەکی ئاسـایی پێک دێت لە (120) یەکەی (ECTS) . دەرچوو لەم ئاســـتە بڕوانامەی ماســـتەر لە بواری پســـپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

هـ. ئاســـتی ســـێیەم (Third Cycle): خوێندنی دکتۆرا (Doctor of Philosophy Degree) هیچ مەودایەکی ECTS کرێدیتی بۆ دیاری نەکراوە. دەرچوو لەم ئاســـتە بڕوانامەی دکتۆرای لە بواری پسپۆڕییەکەی پێی دەبەخشرێت.

خشتەی 1: چوارچێوەی بنچینەیی خوێندنی باڵا لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان جگە لە زانکۆکانی پۆلیتەکنیک

EQF Level	Cycle	HEQF- KRG	CREDIT
1	Pre-Higher Education		
2			
3			
4			
5	Short Cycle	Diploma Degree	120 ECTS
6	First Cycle	Bachelor's degree	240 ECTS
7	Second Cycle	Higher Diploma Degree	60 ECTS
		Master's Degree	120 ECTS
8	Third Cycle	Doctor of Philosophy Degree	Not Specified

دووەم : چوارچێوەی بنچینەیی خوێندنی باڵا لە زانکۆکانی پۆلیتەکنیکی هەرێمی کوردســـتان لە ســـەر بنەمای چوارچێوەی (Technical Vocational Qualification Framework-Iraq) دیاری دەکرێت بۆ هەر ئاستێکی خوێندن کە لە خشتەی (2) خراوەتەڕوو، و بەم شیوەی خوارەوە دەبێت:

ئاستی کورت مەودا (Short Cycle):

أ. بە شـــێوەیەکی ئاســـایی خوێندنی دبلۆم (Technical Diploma Degree) پێک دێت لە (60) یەکەی (ECTS). دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی دبلۆم لە بواری پسپۆڕییەکەی پێی دەبەخشرێت.

ب. بە شێوەیەکی ئاسایی خوێندنی دبلۆمی تەکنیکی پێشکەوتوو (Technical Advanced Diploma پێک دێت لە (120) یەکەی (ECTS). دەرچوو لەم ئاســتە بڕوانامەی دبلۆمی تەکنیکی پێشــکەوتوو لە بواری پسپۆڕییەکەی پێی دەبەخشرێت.

ج. **ئاستی یەکەم** (First Cycle):

بە شێوەیەکی ئاسایی خوێندنی بەکالۆریۆسی تەکنیکی (Technical Bachelor’s Degree) 240 ECTS کرێدیتە جگە لەو بەشانەی کە لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا دیاری دەکرێن و پێویستیان بە کرێدیتی زیاترە بۆ خوێندنی بەکالۆریۆسی تەکنیکی. دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی بەکالۆریۆسی تەکنیکی لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

د. **ئاستی دووەم (Second Cycle):** خوێندنی دبلۆمی باڵای تەکنیکی (Technical High Diploma Degree) بە شێوەیەکی ئاسایی پێک دێت لە (60) یەکەی (ECTS). دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی دبلۆمی باڵای تەکنیکی لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

ه. **ئاستی دووەم (Second Cycle):** خوێندنی ماستەری تەکنیکی (Technical Master’s Degree) بە شێوەیەکی ئاسایی پێک دێت لە (120) یەکەی (ECTS) . دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی ماستەری تەکنیکی لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

و. **ئاستی سێیەم (Third Cycle):** خوێندنی دکتۆرای تەکنیکی (Technical Doctorate Degree) هیچ مەودایەکی ECTS کرێدیتی بۆ دیاری نەکراوە. دەرچوو لەم ئاستە بڕوانامەی دکتۆرای تەکنیکی لە بواری پسپۆرییەکەی پێی دەبەخشرێت.

خشتەی 2: چوارچێوەی بنچینەیی خوێندنی باڵا لە زانکۆکانی پۆلیتەکنیکی هەرێمی کوردستان

TVQF-Iraq Level	Cycle	HEQF- KRG	CREDIT
1	Pre-Higher Education		
2			
3			
4			
5	Short Cycle	Technical Diploma Degree	60 ECTS
6	Short Cycle	Technical Advanced Diploma Degree	120 ECTS
7	First Cycle	Technical Bachelor’s Degree	240 ECTS
8	Second Cycle	Technical Higher Diploma Degree	60 ECTS
9	Second Cycle	Technical Master’s Degree	120 ECTS
10	Third Cycle	Technical Doctorate Degree	Not Specified

بەشی سێهەم
خوێندنی ئەکادیمی (Academic Study)

مادەی سێهەم : زانکۆ پەیڕەوی سیستەمی وەرز (سێمستەر) دەکات لە سەر بنەمای کرێدیت و خوێندنی هەر ســـاڵێکی ئەکادیمی زانکۆ دابەشـــدەبێت بە ســـەر دوو وەرزی ئاســـایی، کە بریتین لە وەرزی پایزە (Fall Semester) و وەرزی بەهـارە (Spring Semester). مـاوەی هەر وەرزێـک (20) هەفتە دەبێـت بۆ ئەنجامدانی ســـەرجەم چالاکییەکانی خوێندن و تۆمارکردن و تاقیکرنەوەکان، بە مەرجێک ماوەی خوێندن لە (14) هەفتە کەمتر نەبێت.

ماددەی چوارهەم : دەکرێت خوێندنی هەر ســاڵێکی ئەکادیمی زانکۆ دابەشــبکرێت لە ســەر سێ وەرزی سێ مانگە (Trimester). ماوەی هەر وەرزێک (13) هەفتە دەبێت بۆ ئەنجامـدانی ســـەرجەم چالاکییەکانی خویندن و تۆمار کردن و تاقیکرنەوەکان، بە مەرجێک ماوەی خوێندن لە (10) هەفتە کەمتر نەبێت.

ماددەی پێنجەم : شـــانبەشـــانی دوو (2) وەرزە ئاســـاییەکە، دەکرێت زانکۆ وەرزێکی هاوینە (کورت) بەپێی پێویســـت بکاتەوە، کە لە ماوەی پشـــووی هاوین ئەنجامدەدرێت. زۆرترین ژمارەی کرێدیت کە دەکرێـــت لەلایەن قوتابی/خوێندکارەوە تۆماربکرێت لەو وەرزە بریتیە لە (12) کرێدیت.

مـاددەی پێنجەم: خوێنـدنی ئەکـادیمی لە ســـەرەتـای مـانگی (9) دەســـتپێـدەکات تـا کۆتـایی مـانگی (6). قوتابی/خوێندکار دەبێت پەیڕەوی ڕۆژمێری ئەکادیمی تایبەت بە هەر وەرزێکی خوێندن بکات، کە لەلایەن ئەنجومەنی زانکۆ دادەنریت و وەزارەتی خوێندنی باڵا پەسەندی دەکات.

بەشی چوارهەم
سیستمی کرێدت (Credit Syetm)

مـاددەی شـــەش: هەر وانەیەک کرێـدیتی تـایبەت بە خۆی هەیە، کە لەلایەن بەشـــەکانەوە دادەنرێـت. ئەژمارکردنی کرێدیت لەسەر بنچینەی چەند پێوەرێک دەبێت لەسەر بنەمای پەیڕەوکردنی پێواژۆی بۆلۆنیا.

ماددەی حەوت: کۆشش (Workload):

کۆشـــش (ئەرک) بریتییە لەو کاتەی، کە قوتـابی/خوێنـدکار پێویســـتییەتی بۆ فێربوونی مۆدیوولێک و تەواوکردنی چـالاکییەکـانی ئەو مۆدیوولە. کۆشـــش (ئەرک) هەموو چـالاکییەکـانی ئـامـادەبوونی قوتـابی/خوێنـدکار لە نـاوەوە و دەرەوەی هۆڵەکانی خوێنـدن (خوێندنەوە، خۆئامادەکردن، نووســـینی ڕاپۆرت، ئەرکی ماڵەوە، پرسیار، تاقیکردنەوە و پێشکەشکردنی سیمینار، ... هتد) دەگرێتەوە.

مادەی هەشت: (کریدت) یەکەی (ECTS)

کۆشـــش و ماندوبوونی قوتابی/خوێندکار پێوانە دەکرێت بە (ECTS) کرێدیت. لە زانکۆاکانی هەرێمی کوردســـتان هەر یەک (ECTS) کرێدیت ئەژماردەکرێت بە 27 کاتژمێری فێربوون جگە لەو پرۆگرامانەی کە بە شێوەی هاوبەش لە گەڵ زانکۆکانی دەرەوەی وڵات جێبەجێ دەکرێن.

مادەی نۆ : گواستنەوەی کرێدیت:

1. ئەو قوتابی/خوێندکارەی مۆدیوول وەردەگرێت لە پرۆگرامی گواســـتراوە کە لە هەر زانکۆیەکی تر قبوڵدەکرێت، پێویســـتە داواکاری پێشـــکەش بە ئەنجوومەنی فاکەڵتی/کۆلێژ بکات بۆ گواســـتنەوەی کرێدیت.
2. زانکۆکان بەرپرسـن لە دروسـتکردنی ڕێکەوتننامەی فێربوون (Learning Agreement) تایبەت بە گواستنەوەی کرێدیتی قوتابی/خوێندکار.
3. کرێدیتی گواســـتراوەی پەســـەندکراو پێوانەدەکرێت بە پێی ســـیســـتەمی گۆڕینی نمرە (Grade Conversion System) بە بەراوردکردنی خشـتەی دابەشـکردنی نمرەی (Grade Distribution Table) هەر دوو زانکۆکە.

بەشی پێنجەم

پرۆگرامی خوێندن (Academic Program)

مادەی دە : پرۆگرامی خوێنـدنی ئـاکادیمی هەموو ئەو مۆدیوولانە لە خۆدەگرێـت، کە تـایبەتن بە وەرزەکانی خویندن و لەســـەر بنەمای دەرئەنجامەکانی خوێندن (Learning Outcomes) بۆ هەر ئاســـتێکی (Cycle) پرۆگرام دادەڕێژرێن. پەیڕەوی خوێندنی سەرجەم پرۆگرامەکان لە دوو بەش پێک دێن:

1. مۆدیوولە سەرەکییەکان (Core Modules)
2. مۆدیوولە هەڵبژاردەکان (Elective Modules)

مادەی یازدە: پرۆگرامەکانی خوێندنی لە لایەن بەشـــەکانەوە دادەڕێژرێن بە جۆرێک لەگەڵ توانای بەش و پێداویستی بازاڕی کار هاوتەریب بن.

ماددەی دوازدە : هەر بەشـــێک پێویســـتە کەتەلۆگی پرۆگرامەکانی بە شـــێوەیەک ئامادە بکات کە بۆ هەموو مامۆستایان و قوتابیان/خوێندکاران بەردەست بیت.

ماددەی سـیازدە : وردەکاریی دابەشـکردنی ژمارەی کرێدیتەکان بۆ هەر پێکهاتەیەکی پرۆگرام لە لایەن بەشـەوە دادەنرێت لە سەر بنەمای کاتژمێرەکانی کۆشش و ئەرکی قوتابی/خوێندکار (Student Workload).

بەشی شەشەم
تۆمارکردن بۆ پرۆگرامی خوێندن (Registration for a degree program)

مادەی چواردە: قوتابی/خوێندکاری نوێ پێویســـتە خۆی تۆماربکات بۆ پرۆگرامی ئەکادیمی پێشـــکەشـــکراو لەلایەن زانکۆوە لە ماوەی دیاریکراودا.

ماددەی پازدە: ئەو قوتابی/خوێندکارەی، بەبێ هەر هۆکارێکی ڕێگاپێدراو پابەند نەبێت بە کاتی خۆتۆمارکردن ، ڕێگەی پێنادرێت دەســـت بە خوێندنی ئەو وەرزە بکات و دەتوانێت لە ســـەرەتای وەرزی داهاتوو خۆی تۆماربکات. ئەو وەرزانەی کە دەکەونە پێش تۆمارکردنی قوتابی/خوێندکار بۆ پرۆگرام لەســـەر میچ (ســـقف)ی خوێندنی قوتابی/خوێندکار ئەژمار دەکرێن.

ماددەی شـازدە : تۆمارکردن بۆ پرۆگرام لەلایەن تۆمارگەی زانکۆ یان فاکەڵتی/کۆلێژ بۆ قوتابی/خوێندکاری نوێ ئەنجام دەدرێت.

بەشی حەوتەم
تۆمارکردن بۆ مۆدیول (Registration for a Module)

ماددەی حەڤدە: قوتابی/خوێندکار پێویسـتە خۆی تۆمار بکات بۆ مۆدیولە پێشـکەشـکراوەکان لە هەر وەرزێکی خوێندن.

ماددەی هەژدە: تۆمارکردن بۆ مۆدیول پێویستە پێش دەستپێکردنی وەرزی خوێندن ئەنجامبدرێت.

ماددەی نۆزدە: زۆرترین ژمارەی کرێدیت کە دەکرێـــت لەلایەن قوتابی/خوێندکارەوە تۆماربکرێـــت بۆ هەر وەرزێکی پایزە یان بەهارە بریتیە لە (30) کرێدیت. قوتابی/خوێندکار ڕێگەی پێدەدرێت لە هەر وەرزێک (6) کرێدیت زیاتر تۆمار بکات دوای پەسەندکردنی لەلایەن بەشی زانستی.

ماددەی بیسـت: زۆرترین ژمارەی کرێدیت کە دەکرێـــت لەلایەن قوتابی/خوێندکارەوە تۆماربکرێـــت بۆ هەر وەرزێکی سێ مانگە (Trimester) بریتیە لە (20) کرێدیت. قوتابی/خوێنـدکار ڕێگـەی پێدەدرێت لە هـەر وەرزێک (4) کرێدیت زیاتر تۆمار بکات دوای پەسەندکردنی لەلایەن بەشی زانستی.

ماددەی بیســـت و یەک: قوتابی/خوێندکار دەتوانیت خۆی لە مۆدیولە بەیەک بەســـتراوەکان لە پرۆگرامی خوێنـدن تۆمـار بکـات بە مەرجی ئـەوەی ســـەرجەم چـالاکییەکـانی تـایبەت بە مۆدیوولی پێشـــمەرج (Prerequisites) لە وەرزەکانی پیشـــوتر تەواو کردبێت و تاقیکردنەوەی کۆتایی تێیدا ئەنجام دابێت. (مەرج نییە لە تاقیکردنەوەی کۆتایی دەرچوو بێت)

ماددەی بیســـت و دو : قوتابی/خوێندکار دەتوانێت لە ماوەیەکی دیاریکراو کە لەلایەن بەشـــەوە دادەنرێت ئاڵوگۆر یان پاشگەزبوونەوەی لە تۆمارکردنی مۆدیولەکان بکات.

ماددەی بیســت و سێ: قوتابی/خوێندکار پێویســتە ئاڵوگۆر بەو مۆدیوولانە بکات کە لەلایەن بەشــەوە بە هەر هۆکارێک لەدوای تۆمارکردن هەڵپەسێردراون.

ماددەی بیســـت و چوار : ئەو قوتابی/خوێندکارەی، کە لە ماوەی دیاریکراودا مۆدیول تۆمارنەکات ، ئەوا ئەو وەرزە لەسەر میچ (سقف)ی خوێندنی قوتابی/خوێندکار ئەژمار دەکرێت.

ماددەی بیســـت و پێنج: ئەو قوتابی/خوێندکارەی، کە لە چوار وەرز هیچ مۆدیول تۆمارنەکات سڕینەوەی ناو (تەرقین قید)ی بۆ ئەنجام دەدرێت و لە خوێندنی زانکۆ دوردەخرێتەوە(جگە لە حاڵەتەکانی دواخستنی فەرمی).

ماددەی بیســـت و شـــەش : قوتابی/خوێندکار بەرپرســـیارە لە هەر هەڵەیەك بکرێت لە کاتی تۆمارکردنی مۆدیوولەکان.

ماددەی بیست و حەوت: تێچوی پرۆگرامی خوێندنی پاراڵێل:

1. دیاریکردنی بڕی تێچوی پرۆگرامی خوێندن لە ســـەر بنەمای ژمارەی کرێدیتی پرۆگرامی خوێندن دەبێت.
2. قوتابی/خوێندکار پێویســـتە لەســـەری بڕی تێچوی ژمارەی کرێدیتی تۆمارکراو لە کاتی تۆمارکردنی مۆدیول لە هەر وەرزێك بدات.
3. قوتابی/خوێندکار بە هەر هۆکارێک بچێتە باری پاراڵێل هەمان حوکمەکانی (١،٢)ی ئەم ماددەیە دەیگرێتەوە
4. بڕی پارەی دیاریکراو بۆ هەر کرێدیتێك لەلایەن فاکەڵتی/کۆلێژ وەردەگیرێت بۆ قوتابی/خوێندکاری پاراڵێل.
5. ئەگەر قوتابی/خوێندکار ئاڵوگۆر یان پاشـــگەزبوونەوەی لە مۆدیوولی تۆمارکراو ئەنجام دا لە ماوەی ڕاســـتکردنەوەی تۆمارکردنی مۆدیول، ئەوا بڕی پارەی ئەو مۆدیولەی بۆ دەگەڕێنرێتەوە بەپێی ژمارەی کرێدیت.
6. ئەو قوتابی/خوێندکارەی پاشگەزدەبێتەوە لە دوای کاتی دیاریکراو لە هەر مۆدیولێک ئەوا بڕی پارەی ئەو مۆدیولەی بۆ ناگەڕێندرێتەوە.
7. قوتابی/خوێندکار لە کاتی گواســـتنەوەی کرێدیت، تێچوی کرێدیتەکانی لەو زانکۆیە دەدات کە کرێدیتەکانی تێدا تۆمار دەکات.

بەشی هەشتەم

تۆمارکردن بۆ تاقیکردنەوەی کۆتایی (Registration for Final Exam)

ماددەی بیست و هەشت: قوتابی/خوێندکار پێویستە خۆی تۆمار بکات بۆ بەشداریکردن لە تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز لە مۆدیوولە تۆمارکراوەکان.

ماددەی بیست و نۆ :قوتابی/خوێندکار سەرپشکە بۆ خۆتۆمارکردن بۆ تاقیکردنەوەی کۆتایی ئەو مۆدیوولانەی کە لە وەرزەکانی پێشوتر لێیان دەرنەچووە.

ماددەی سی: قوتابی/خوێندکار بەرپرسیارە لە هەر هەڵەیەك بکرێت لە کاتی تۆمارکردنی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز.

ماددەی سی ویەک: زانکۆکان سەرپشکن لە ئەنجامدانی و ڕێکخستنی پرۆسەی تۆمارکردنی قوتابی/خوێندکار بۆ تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز.

بەشی نۆیەم
هەڵسەنگاندن (Assessment)

ماددەی سی و دوو : بەشداریکردن (Attendance):

قوتابی/خوێندکار پێویستە بەشداری لە هەموو چالاکییەکانی شێوازی فێربوونی ڕاستەوخۆ (وانە، پراکتیکی، بواری کار و ... هتد.) بۆ هەر مۆدیوولێک بکات. قوتابی/خوێندکار بێبەش دەکرێت لە بەشداریکردنی لە تاقیکردنەوەی کۆتایی ئەو مۆدیوولانەی کە ڕێژەی ئامادەنەبوونی زیاتر بێت لە 10 % ی چالاکی فێربوونی ڕاستەوخۆ و ئەمەش وەک هەوڵ ئەژمار ناکرێت.

ماددەی سی وسێ : هەڵسەنگاندن (Assessment):

1. هەڵسەنگاندنی مۆدیول لە سەر بنەمای ئەژمارکردنی کۆششەکانی مۆدیول (Module Workload) و تاقیکردنەوەی کۆتایی و شێوازە جیاجیاکانی دیکەی هەڵسەنگاندن دەبێت لە ماوەی وەرزی خوێندندا ، بەو شێوەیەی کە لەلایەن فاکەڵتی / کۆلێژەوە دیاریکراوە.
2. هەڵسەنگاندن بۆ مەشق و ڕاهێنان و پرۆژەی کۆتایی ساڵ بەو شێوازە دەبێت کە لەلایەن فاکەڵتی/کۆلێژەوە دیاریدەکرێت.
3. نمرەی دەرچوون لە هەر مۆدیوولێک بریتیە لە 50 لە 100 بەو مەرجەی قوتابی/خوێندکار بەشداری لە تاقیکردنەوەی کۆتایی وەرز بکات بە هەموو بەشەکانی تیوری و پراکتیکیەوە.
4. قوتابی/خوێندکار ڕێگەپێدراوە بە ئەنجامدانەوەی تاقیکردنەوەی کۆتایی ئەو مۆدیولانەی کە تیایدا دەرنەچووە تا چوار (4) هەوڵ سەرەڕای تاقیکردنەوەی یەکەم (جگە لە پرۆژەی کۆتایی و مەشق و ڕاهێنان) بە مەرجێک لە هەر ساڵێکی ئەکادیمی لە دوو هەوڵ زیاتر نەبێت.
5. قوتابی/خوێندکار لەدوای دەرنەچونی لە چوار (4) هەوڵ، ئەوا ئەو مۆدیولی خوێندنەی کە لێی دەرنەچووە بە شێوەی پاراڵێل دووبارە وەردەگرێتەوە.

ماددەی سی و چوار: تاقیکردنەوەکانی کۆتایی (Final Examinations):

1. مامۆستا مافی بەشدارپێنەکردنی قوتابی/خوێندکاری هەیە لە تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز لە ئەگەری تەواو نەکردنی سەرجەم چالاکییەکانی تایبەت بە مۆدیولەکە و ئەمەش وەک هەوڵ ئەژمار ناکرێت و قوتابی/خوێندکار پێویستە دووبارە مۆدیوولەکە وەربگرێتەوە (Module Retake).
2. قوتابی/خوێندکار مافی هەیە گازاندەی پێشکەشی سەرۆکایەتی بەش بکات لە کاتی ڕێگە پێنەدانی بە بەشداریکردن لە تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز لە لایەن مامۆستای مۆدیولەکە.
3. قوتابی/خوێندکار مافی کشانەوەی دەبێت لە تاقیکردنەوەی کۆتایی لە ماوەیەکی دیاریکراو کە بەش دیاری دەکات پێش دەستپێکردنی تاقیکردنەوەی کۆتایی و ئەمەش وەک هەوڵ ئەژمار ناکرێت.
4. لە کاتی کشانەوەی قوتابی/خوێندکار لە تاقیکردنەوەی کۆتایی وەرز ئەگەر سەرجەم چالاکییەکانی تایبەت بە مۆدیوولەکەی ئەنجام دابوو ئەوا پێویست بە دووبارە کردنەوەی مۆدیوول ناکات و تەنها بەشدار دەبێت لە تاقیکردنەوەی کۆتایی لە وەرزەکانی داهاتوو.
5. ئەو قوتابی/خوێندکارەی لە کاتی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی نەیتوانی بەشدار بێت بە هۆکاری کتوپڕ (لەدەرەوەی ئیرادەی خۆی)بەهۆکارێک کەلەدەرەوەی ئیرادەی خۆی بێت، ئەوا دوای وەرگرتنی مۆڵەتی فەرمی حوکمەکانی هەردو برگەی (٣ و ٤)ی ئەم مادەیە دەیگرێتەوە.
6. مامۆستا لە ڕێگەی لیژنەی تاقیکردنەوەکانەوە بەرپرسە لە ئامادەکردن و ئەنجامدانی تاقیکردنەوەکانی کۆتایی وەرز.
7. لیژنەی تاقیکردنەوەکان بەرپرس دەبێت لە ڕاگەیاندنی ئەنجامی کۆتایی تاقیکردنەوەکانی وەرز.

مادەی سی و پێنج : گزی کردن لە تاقیکردنەوەکان:

1. ئەگەر سەلمێندرا قوتابی/خوێندکار لە هەڵسەنگاندنی ناو وەرز (ڕۆژانە) یان کۆتایی وەرز بگزی کرد، لە هەموو مۆدیوولەکانی تۆمار کراو لەو وەرزە بە کەوتووو دادەنرێت.
2. قوتابی/ خوێندکار دەبێت ئەو مۆدیوولانە لە وەرزەکانی دواتر تۆمار بکات و وەریانبگرێتەوە.
3. بۆ ئەو مۆدیولانەی کە قوتابی/خوێندکار لە وەرزەکانی پێشوودا بەشداری تێدا کردووە بەڵام لەو وەرزە خۆی تۆمارکردبو بو ئەنجامدانی تاقیکردنەوی کۆتایی، ئەوا لە حاڵەتی گزیدا ئەو مۆدیوڵانەش بە کەوتوو بۆی هەژمار دەکرێن و بەڵام لە وەرزەکانی دواتر قوتابی/خوێندکار تەنها هەولی تاقیکردنەوە دەدات بەبێ دووبارە کردنەوەی ئەو مۆدیوڵانە.
4. ئەگەر قوتابی/خوێندکار بۆ جاری دووەم لە هەڵسەنگاندنەکانی ناو وەرز یان کۆتایی وەرز گزی بکات ئەوا قوتابی/خوێندکار سڕینەوەی ناو (تەرقین قید) ی بۆ ئەنجام دەدرێت.

مادەی سی و شەش : گازندە لە ئەنجامی کۆتایی تاقیکردنەوەی وەرز:

1. قوتابی/خوێندکار مافی گرتنی گازندەی دەبێت لە ئەنجامی کۆتایی تاقیکردنەوەکانی وەرز بە پێی ماوەی دیاریکراو کە لە لایەن لیژنەی تاقیکردنەوەکانەوە دیاری دەکرێت.
2. ئەگەر قوتابی/خوێندکار ڕەزامەند نەبێت بە ئەنجامی تاقیکردنەوە، ئەوا دەتوانێت داواکاری پێشکەش بکات بۆ بینینی تێنوسی تاقیکردنەوەکەی بە پێی ئەو ماوەیەی کە لیژنەی تاقیکردنەوەکان دیاری دەکات.

3. لە دوای کۆتاییهاتنی ماوەی دیاریکراو بۆ گازندە لە برگەکانی (١ و ٢) ی ئەم مادەیە قوتابی/خوێندکار مافی گازندەی نابێت.
4. پێدانی بڕی تێچووی پێداچوونەوەی تاقیکردنەوەی هەر مۆدیوولێك لە لایەن زانکۆکانەوە دیاری دەکرێت و دەکەوێتە ئەستۆی قوتابی/خوێندکار.

مادەی سی و حەوت: ڕێزبەندی قوتابی/خوێندکار لە پاش کۆتایهاتنی تاقیکردنەوکان لە ســەر بنەمای تێکرای نمرەی وەرز دیاری دەکرێت بۆ ئەو قوتابی/خوێندکارانەی کە کرێدیتی تەواوی ئەو وەرزەیان وەرگرتووە.

مادەی سی و هەشت: قوتابی/خویندکار لە بەشە زانستیەکانی زانکۆکان ڕێگەیان پێدەدرێت لە دوای تەواوکردنی ساڵی یەکەم بچنە بەشێکی پەیوەندیداری بەرزتر بەپێی ڕێنماییە کارپێکراوەکان، بەم مەرجانەی لای خوارەوە:

1. لە ساڵی یەکەمی خوێندن لە بەشەکەی خۆی بە لایەنی کەم 60 کرێدیتی وەرگرتبێت.
2. لە هەوڵی یەکەم دەرچووبێت.
3. لە ڕێزبەندی قوتابیان/ خوێندکاران یەکەم بێت.
4. تێکڕای نمرەکانی لە 80% کەمتر نەبێت.
5. یەکەم ساڵی خوێندنی بێت لە زانکۆ.

بەشی دەیەم
دڵنیایی جۆری (Quality Assurance)

مادەی سی و نۆ: وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانســتی ڕێنمایی پێویســت بۆ دڵنیایی جۆری بە پێی ستاندارد و ڕێنماییەکانی دڵنیایی جۆری ئەورووپی (ESG) دادەڕێژێت.

بەشی یازدەیەم
سیستمی نمرەدانان (Grading System)

مادەی چل: ئاستی (Level) قوتابی/خوێندکار لە مۆدیوولێکدا دیاری دەکرێت لەسەر بنەمای نمرەی (Mark) بەدەستهاتوو لەم مۆدیوولە. پەیوەندیی نێوان نمرە و ئاست لە خشتەی (3) خراوەتەڕوو.

خشتەی 3: پەیوەندیی نێوان نمرە و ئاست

Marks	Level	
90 - 100	Excellent	نایاب
80 - < 90	Very Good	زۆر باش

70 - < 80	Good	باش
60 - < 70	Medium	ناوەند
50 - < 60	Pass	پەسەند
0 - < 50	Fail	کەوتوو

مادەی چل و یەک: زانکۆکان دەتوانن کار لە سەر دانانی سیستەمێکی پلەدانانی باوەڕپێکراوی گونجاو لەگەڵ پێواژووی بۆلۆنیا بکەن سەرەڕای خاڵی ژمارە یەک کە لە سەرەوە ئاماژەی پێ کراوە.

بەشی دوانزەیەم
پێدانی بڕوانامە (Degree Award)

مادەی چل و دوو: قوتابی/خوێندکار تەنها لەکاتی بوونی ئەم مەرجانەدا پاڵێوراو دەبێت بۆ پێدانی بڕوانامە:

1. کۆکردنەوەی کرێدیتی پێویست بۆ ئاستی (Cycle)ی خوێندن.
2. لە هەموو مۆدیولە داواکراوەکان دەربچێت.
3. داوای پێشکەشکردبێت بۆ بڕوانامە و پەسەند کرابێت لەلایەن فاکەڵتی/کۆلێژەکەیەوە.
4. هەر مەرجێکی تر کە هەبێت لە یاسا و ڕێنماییەکارپێکراوەکان دیاریکرابێت.

مادەی چل و سێ: پێدانی بڕوانامەی دەرچوون لە کۆتایی هەموو وەرزێکی ئاسایی دەکرێت و پشتگیری دەرچوون لە کۆتایی هەر وەرزێک دەدرێتە قوتابی/خوێندکار.

مادەی چل و چوار: ڕێزبەندی لە سەر بنەمای تێکڕای نمرەی قوتابی/خوێندکار دەبێت بۆ کۆی گشتی کرێدیتەکانی کە لە ماوەی خوێندنی لە زانکۆ وەریگرتووە و تێیدا دەرچووە و بە پێی ئەم هاوکێشەیەی خوارەوە ڕێک دەخرێت:

$$\text{تێکڕای نمرەی دەرچوون} = \frac{\text{کۆی گشتی}\ \{(\text{نمرەی مۆدیوول}) \times (\text{ژمارەی کرێدیتی مۆدیوول})\}}{\text{کۆی ژمارەی کرێدیتەکان}}$$

بەشی سیانزەیەم
ماوەی خوێندن (Duration of Study)

مادەی چل و پێنج: ماوەی خوێندن بۆ پرۆگرامەکانی هەر ئاستێک (Cycle) بریتیە لە یەک و نیو (1.5) بەقەد ماوەی ئاسایی خوێندنی پرۆگرامەکە.

مادەی چل و شەش: ئەگەر قوتابی/خوێندکار میچی (سقف)ی خوێندنی لە ماوەی دیاریکراو بۆ هەر ئاستێک (Cycle) تێپەڕاند ئەوا دەتوانێت بەشێوەی پاراڵێل بەردەوامی بە خوێندنی بدات تا نیو (0.5) بە قەد ماوەی ئاسایی خوێندنی پرۆگرامەکە.

مادەی چل و حەوت: قوتابی/خوێندکار مافی دواخستنی وەرزەی خوێندنی هەیە و ماوەی دواخستنی خوێندنەکەی بۆ پرۆگرامەکانی ئاستی کورت مەودا (Short Cycle) و ئاستی یەکەم (First Cycle) بریتییە لە نیو (0.5) بەقەد ماوەی ئاسایی خوێندنی پرۆگرامەکە.

مادەی چل و هەشت: دواخستنی خوێندن بۆ پرۆگرامەکانی ئاستی کورت مەودا (Short Cycle) بۆ یەک وەرز لە سەر میچی خوێندنی قوتابی/خوێندکار هەژمار ناکرێت.

مادەی چل و نۆ :دواخستنی خوێندن بۆ پرۆگرامەکانی ئاستی یەکەم (First Cycle) بۆ دوو (2) وەرز لە سەر میچی خوێندنی قوتابی/خوێندکار هەژمار ناکرێت.

بەشی چواردەیەم

حوکمە گشتییەکان

مادەی پەنجا: هەریەک لەم پرسانەی خوارەوە بە ڕێنمایی تایبەت دەردەچن:

1. ڕێنماییە داراییەکانی تایبەت بە پێواژۆی بۆلۆنیا.
2. ڕێنمایی گواستنەوە و جوڵەی قوتابیان و خوێندکاران.
3. ڕێنمایی تاقیکردنەوەکان.
4. ڕێنمایی خوێندنی بەردەوام (Life Long Learning)
5. هەر بابەتێکی تر کە پێویست بە ڕێنمایی تایبەت بکات.

مادەی پەنجا و یەک: سەرجەم بەشەکانی ئەم ڕێنماییە (جگە لە بەشەکانی پێنجەم و دەیەم) بۆ خوێندنی بەرایی لەلایەن فەرمانگەی خوێندن و پلاندانان و بەدواداچوون جێبەجێ دەکرێن و بۆ خوێندنی باڵا (دبلۆمی باڵا، ماستەر، دکتۆرا) لەلایەن فەرمانگەی توێژینەوە و پەرەپێدان جێبەجێ دەکرێن.

مادەی پەنجا و دو: بەشەکانی (پێنجەم و دەیەم)ی ئەم ڕێنماییە لە خوێندنی بەرایی و خوێندنی باڵا لەلایەن دەزگای سەرپەرشتی و دڵنیایی جۆری جێبەجێ دەکرێن.

مادەی پەنجاوسێ: سەرجەم زانکۆ و دامودەزگاکانی خوێندنی باڵا لە هەردوو کەرتی گشتی و کەرتی تایبەت لە هەرێمی کوردستان-عێراق پابەند دەبن بە جێبەجێکردنی ئەم ڕێنماییە.

مادەی پەنجاوچوار: بۆ جێبەجێکردنی پێواژۆی بۆڵۆنیا کار بەهیچ ڕێنماییەکی پێشوو ناکرێت.

مادەی پەنجاوپێنج: ئەم ڕێکارە لەبەر ڕۆشـنایی گفتوگۆکانی لێژنەی زانسـتی و گفتوگۆو ڕاسـپاردەکانی یەکەمین کۆنفرانسی- بۆڵۆنیا پرۆسێس لە هەرێمی کوردستان داڕێژراوە بە سـودوەرگرتن لە ناوەرۆکی ڕێبەری (ECTS)ی ساڵی (٢٠١٥).

مادەی پەنجاوشـەش: زانکۆکانی کوردسـتان بۆ وردەکاری زیاتر دەتوانن سـود لە ناوەرۆکی ڕێبەری (ECTS)ی ساڵی (٢٠١٥) وەربگرن.

1- ئەم ڕێکارە لە سـاڵی خوێندنی (٢٠٢٢-٢٠٢٣) لەدوای گشـتاندنی لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی دەچێتە بواری جێبەجێکردنەوە.

لێژنەی زانستی کۆنفرانسی بۆڵۆنیا پرۆسێس

د. نەژاد ئەحمەد حسێن زانکۆی سەلاحەدین	د. ڕێژین هارون زانکۆی سلێمانی	د. لقمان هادی حسن زانکۆی دهۆک
د. بۆتان مجید احمد زانکۆی پۆلیتەکنیکی هەولێر	د. یاسین طه مصطفی زانکۆی زاخۆ	د. شاخەوان حارس وادی زانکۆی چەرموو
د. کارمەند عباللە حمد زانکۆی سۆران	د. کاروان علی قادر زانکۆی پۆلیتەکنیکی سلێمانی	د. جمال علی عمر زانکۆی ڕاپەڕین
د. مەسعود عبدالکریم عبدالرحمن زانکۆی پۆلیتەکنیکی دهۆک	د. بنار جودت احمد زانکۆی کۆیە	د. دانا عبداللە طاهر زانکۆی هەڵەبجە
د. نزار پۆلس حنا زانکۆی هەولێری پزیشکی		د. ئەسعەد محمد محمود زانکۆی گەرمیان